

ประเทศไทย : เหตุการณ์ดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหาร

“ประเทศไทยต้องยุติการดำเนินคดีพลเรือนในศาลทหารโดยทันทีและส่งคดีที่เหลืออยู่ทั้งหมดไปยังศาลพลเรือน” คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลกล่าวไว้ในวันนี้

เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2557 ศาลทหารกรุงเทพฯ ได้มีคำพิพากษาลงโทษนายคชาวุธ บุรณ์พิทักษ์ นักจัดรายการวิทยุทางการเมือง ในข้อหาหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ตามมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยลงโทษจำคุกเป็นเวลา 5 ปี ภายหลังการรับสารภาพ โดยศาลสั่งห้ามไม่ให้ผู้เข้าสังเกตการณ์และสาธารณชนทั่วไปเข้าฟังการพิจารณาพิพากษาคดีเนื่องจากเป็นคดีที่ “เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ”

ทั้งนี้ คดีในศาลทหารไม่สามารถอุทธรณ์ได้ตามบทบัญญัติมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ตราบใดที่ประเทศไทยยังคงตกอยู่ภายใต้กฎอัยการศึกซึ่งใช้บังคับทั่วประเทศมาตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม

“ภายใต้มาตรฐานระหว่างประเทศ พลเรือนไม่ควรถูกพิจารณาคดีในเขตอำนาจศาลทหาร โดยเฉพาะในประเทศที่มีทหารปกครองอย่างเช่นประเทศไทย ซึ่งศาลทหารขาดความเป็นอิสระทางสถาบันจากฝ่ายบริหาร ซึ่งกำหนดตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม ดังนี้ พลเรือนที่ถูกพิพากษาในศาลดังกล่าวควรมีสติที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีใหม่อีกครั้งในศาลพลเรือนหรืออย่างน้อยที่สุดควรมีสติที่จะอุทธรณ์ต่อศาลพลเรือนได้” นายวิลเดอร์ เทเลอร์ เลขาธิการคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล กล่าว “คดีนี้ยังเป็นการเน้นย้ำถึงปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวกับสภาพการณ์ของสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยด้วย กล่าวคือ ในเรื่องการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทในทางอาญาในทางที่ผิดเพื่อลงโทษจำคุกบุคคลที่ใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกอีกด้วย”

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ขยายเขตอำนาจศาลทหารเหนือพลเรือนหลังจากที่ทำรัฐประหารและบังคับใช้กฎอัยการศึกทั่วประเทศไทย ซึ่งก่อนหน้านี้พลเรือนนั้นไม่ได้อยู่ภายใต้เขตอำนาจศาลทหารในประเทศไทยในอาชญากรรมที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทหารมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ รวมถึงในระหว่างสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 มาด้วย

ในบรรดาอาชญากรรมในปัจจุบันที่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหารในประเทศไทย คือ ความผิดฐานหมิ่นประมาทสถาบันกษัตริย์ โดยถือว่าการกล่าวถ้อยคำที่อาจถูกตีความว่าเป็นการหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่นสถาบันกษัตริย์ไทย เป็นความผิดทางอาญา การจำกัดที่กว้างขวางดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกที่ได้รับการรับรองไว้ภายใต้ข้อ 19 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี

ตั้งแต่มีการรัฐประหาร มีพลเรือนอย่างน้อย 69 คนต้องเผชิญกับการถูกดำเนินคดีในศาลทหารของประเทศไทย ทั้งในข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งคสช., วางแผนการก่อการร้าย, และการหมิ่นประมาทสถาบันกษัตริย์

“การดำเนินคดีแก่ฝ่ายพลเรือนในศาลทหารทั้งหมดจะต้องถูกส่งไปยังศาลพลเรือนโดยทันที หากประเทศไทยจะปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ” นายเทเลอร์กล่าว “ไม่มีข้ออ้างหรือเหตุผลอันสมควรใดๆ โดยแน่แท้ที่จะใช้ศาลทหารในการพิจารณาคดีพลเรือนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพียงแต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของพวกเขา พลเรือนที่ถูกพิพากษาคดีโดยศาลทหารโดยอย่างน้อยที่สุดจะต้องมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ไปยังศาลพลเรือนที่สูงกว่า มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง

ภายใต้ข้อ 14 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองกล่าวว่า คนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับ “การพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผย โดยตุลาการที่มีอำนาจ เป็นอิสระ และมีความเป็นกลางตามกฎหมาย” โดยการประกาศกฎอัยการศึกและการระงับพันธกรณีบางประการของรัฐภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองไม่มีผลต่อการบังคับใช้ข้อบทดังกล่าวนี้

ร่างหลักการวางระเบียบการบริหารงานยุติธรรมผ่านทางศาลทหารซึ่งให้ความเห็นแก่รัฐมาอย่างต่อเนื่องได้วางหลักการซึ่งใช้บังคับกับรัฐในการใช้ศาลทหาร

หลักการที่ 5 กล่าวว่า “โดยหลักศาลทหารไม่ควรมีเขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีของพลเรือน ในทุกสถานการณ์ รัฐต้องให้ความมั่นใจว่าพลเรือนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาไม่ว่าในลักษณะใดจะต้องได้รับการพิจารณาคดีในศาลพลเรือน”

นอกจากนี้ หลักการที่ 2 กล่าวว่า “ศาลทหารต้องบังคับใช้มาตรฐานและกระบวนการพิจารณาที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลแก่ทุกสถานการณ์เพื่อเป็นการประกันการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม” กล่าวคือ ในทุกสถานการณ์ ศาลทหารต้องเคารพหลักการกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม แม้จะอยู่ในช่วงเวลาวิกฤตก็ตาม